

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ҚазҰТЗУ ХАБАРШЫСЫ _____

_____ **ВЕСТНИК КазННТУ**

VESTNIK KazNRTU _____

№4 (116)

АЛМАТЫ

2016

ИЮЛЬ

Тягунов А.Г., Ибраева Ж.Е., Тольбаева Ж.Ж. БАСЫЛЫМ ҚАТЫРМАЛАРЫНЫҢ АҚТЫҒЫН ЭКСПРЕСС-БАҒАЛАУДЫҢ ӨНДІРІСТІК ӨДІСІ.....	106
Дузбаев Н.Т., Дайнеко Е.А., Омаров Б.С., Ипажакова М.Т., Юнникова М.В., Бродягина М.А. БІЛІМ БЕРУ МЕН ҒЫЛЫМДА ҮЛКЕН ДЕРЕКТЕРДІ ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗЫ	109
Сагдеев М.Б. GEO.SERIES БАҒДАРЛАМАЛЫҚ КЕШЕНІМЕН МАГИСТРАЛДЫҚ ҚҰБЫРЛАРЫНЫҢ ЖОБАЛАРЫН ӨЗІРЛЕУ	113
Седачёва Е.В., Куратов Г.Г., Дегт ярева А.С. ЖҰХН МАРКАЛЫ ТӨМЕН ҚОСЫНДЫЛАНҒАН ШОЙЫН ҚҰРАМЫНЫҢ УАҚЫТША ТӘУЕЛДІЛІГІН КӨМІРТЕК ЖӘНЕ ҚОСЫНДЫЛАНҒАН ЭЛЕМЕНТТЕР БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ	115
Бекенаева К.С., Рыскан А.Р., Жыланбаева Б.К. MS EXCEL ДЕСТЕСІН СТАТИСТИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУДЕ ҚОЛДАНУ	120
Қуанышбай Ж., Мухамет каримова Ө., Зулбухарова Э.М., Нұрмұханова А.З. ӨНІМ ТҮРЛЕРІ МЕН СЫНАҚ ӨДІСТЕРІН ТАЛДАУ	126
Құрбанқожаев Н.Б., Нұрсәйт ова А.К., Нұрмұханова А.З. КӨСІПОРЫҢДАРДА МӘЛІМЕТТЕР БАЗАСЫН ҚОЛДАНУДЫ ТАЛДАУ	129
Абілмәжім Е., Джуманова М., Зулбухарова Э.М., Нұрмұханова А.З. СҰЙЫҚ ЖӘНЕ ГАЗ ҚОСПАЛАРЫН БӨЛУ ПРОЦЕСТЕРІНДЕ МЕМБРАНАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ, ТАЛДАУ	132
Құралбай Е.Ы., Нұрсәйт ова А.К., Нұрмұханова А.З. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ КӨСІПОРЫҢДАРДАҒЫ САПА АУДИТІН ТАЛДАУ	135
Абдыкаримова М.М., Нұрсәйт ова А.К., Нұрмұханова А.З. МҰНАЙ ӨНІМДЕРІН ӨЛШЕУГЕ АРНАЛҒАН ҚҰРАЛДАРДЫҢ ТЕХНИКАЛЫҚ СИПАТТАМАЛАРЫНЫҢ АНАЛИЗІ	136
Дараев А.М., Шадхин Ю.И., Нурпеисова Д.А. АУЫСПАЛЫ ТОКТЫҢ ЕКІ ҚОЗҒАЛҒЫШТЫ ЭЛЕКТРЖЕТЕГІНІҢ БАСҚАРУ ҚҰРЫЛҒЫЛАРЫНЫҢ СИНТЕЗДЕУ ПАРАМЕТРЛЕРІ	139
Сұлғайменов А.Б., Сугурова Л.А., Сұлғайменов Б.А. ЖЭО ТУРБОАГРЕГАТТАРЫНЫҢ КҮЙІН ЖЕДЕЛ ДИАГНОСТИКАЛАУ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ АЛГОРИТМДЕРІН СИНТЕЗДЕУ	143
Аманжолова С.Т., Копеев Қ.Т., Шайкулова А.А. МОБИЛЬДІ ҚҰРЫЛҒЫЛАРҒА ТӨНЕТІН ҚАУІПТЕРДІ ТАЛДАУ ЖӘНЕ ҚОРҒАУ ӨДІСТЕРІ.....	150
Ұзақов Я.М., Оспанова Д.А., Шукешева С.Е., Маудинова Н.С., Акуев М. АВТОЛИЗ КЕЗІНДЕГІ ЕТІНІҢ ФИЗИКО-ХИМИЯЛЫҚ ЖӘНЕ БИОХИМИЯЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕРІ.....	154
Ұзақов Я.М., Оспанова Д.А., Шукешева С.Е., Маудинова Н.С., Акуев М. ҚОЙ ЕТІНІҢ ХИМИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫ ЖӘНЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰНДЫЛЫҒЫ	157
Баймаханов Г.А., Помашев О.П., Слеханов Р., Амирханов Н. СОЗЫЛУ КЕЗІНДЕ СЫНҒЫШ МАТЕРИАЛДАРДЫҢ БЕРКІТІП ТУРАЛЫ.....	163
Закиржан А.Б., Набиева Г.С., Сағалова К.Н. КОМПЬЮТЕРЛІК ЖҮЙЕЛЕР ЖИНАҒЫ МЕН ЭЛЕКТРОФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ СИГНАЛДАРДЫ МАТЕМАТИКАЛЫҚ ӨҢДЕУ ӨДІСТЕРІ МЕН ҮЛГІСІН ЖАСАУ	166
Танашев С.Т., Умбетов У.У., Пусурманова Г.Ж., Усенгалиев Б.М., Шуханова Ж.К., Тилеубердиев У.Б. ҚҰМКӨЛ МҰНАЙЫН АТМОСФЕРАЛЫҚ-ВАКУУМДЫҚ ӨҢДЕУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНДА TRACE MODE® БАҒДАРЛАМАСЫН ВИЗУАЛДЫ-ИМИТАЦИЯЛЫҚ МОДЕЛЬДЕУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ ҚОЛДАНУ	169
Калиев Е.Б., Козбағаров Р.А., Таңатаров Ж.Н. БЕЙІМДЕМЕЛІ ТИПТІ БУЛЬДОЗЕРЛІ ҚАЙЫРМА КҮРЕКТІ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІН ЖОҒАРЫЛАТУ	175
Досумбаева Қ.Т., Нұрсәйт ова А.К., Нұрмұханова А.З. МҰНАЙ ӨНІМДЕРІН ҚАЙТА ӨҢДЕУ БАРЫСЫН ТАЛДАУ	177
Мухамет каримова Ө., Қуанышбай Ж., Зулбухарова Э.М., Нұрмұханова А.З. ӨНІМ САПАСЫН БАҚЫЛАУ	179
Байнатов Ж.Б., Түлебаев К.Р., Базанова И.А. ҚАРДАН ҚОРҒАЙТЫН ТЕМІРБЕТОНДЫ ҚОРШАУЛАР Турдалиев А.Т., Козбағаров Р.А., Абибулғаев А.Н. ЖЕРДІ ҚАЗЫП ТАСЫМАЛДАҒЫШ МАШИНАЛАРДЫҢ КЕСУ ЭЛЕМЕНТТЕРІНІҢ ТОЗУЫН ЗЕРТТЕУ АНАЛИЗІ	181
Козбағаров Р.А., Кырыкбаева Г.Б. СТАТИКАЛЫ ӨДІСПЕН БІРШӨМІШТІ ЭКСКАВАТОРЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ ӨЛШЕМДЕРІН АНЫҚТАУ Мусабаев Б.К., Амиржан А. КӨЛІК ПАКЕТТЕРІ ЖАБЫҚ ВАГОНДАРДА ЖҮКТЕРДІ ҰСТАУШЫ.....	190
Бахмагамбетов Б., Ермекебаев Б.О. ЖЕРАСТЫ КЕНІШТЕРІНІҢ АЭРОДИНАМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ЖҮЙЕСІН ЗЕРТТЕУ	194
	200

УДК: 657.6 (574)

Е. Ы. Құралбай, А. К. Нурсейтова, А. З. Нұрмұханова
(Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті
Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ КӘСПОРЫНДАРДАҒЫ САПА АУДИТІН ТАЛДАУ

Түйіндемe: Берілген мақалада ұйымның СМЖ дамуының маңызды құралдарының бірі болып табылатын аудиттің түрлері және жіктелуі талданады.

Түйін сөздер: бақылау, сапа, аудит, тексеріс, аудиторлық тексерістер, сапа менеджмент жүйесі, құжат айналымы.

Өз тәжірибесінде табысты жұмыс істейтін ұйымдар қаржылық, технологиялық, экологиялық аудиттерді (тексерістерді) және сапа аудиттерін қолданады.

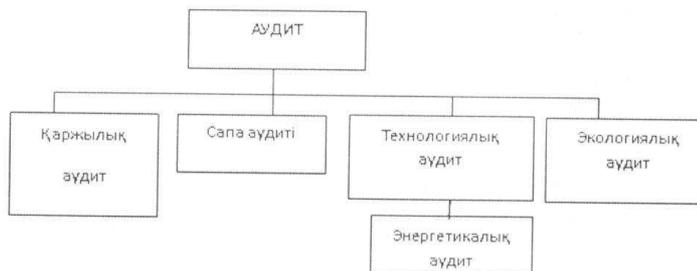
Жалпы жағдайда аудиттің келесі түрлері болады: қаржылық, экологиялық, технологиялық, энергетикалық және сапа аудиті (1-сурет) [1].

Аудиттер ұйымның СМЖ дамуының маңызды құралдарының бірі болып табылады. Аудитты зерттеуге қомақты үлесті Б. Робертсон енгізген. Оның аудит туралы жұмыстарында тексерістің мазмұны туралы сұрақтар қозғалады, бақылаудың әр тармағында не себепті, нені және қалай тексеру қажеттігін анықтайтын нұсқаулықтар болуы керектігі жөнінде айтылады. Таңдамалы бақылаудың принциптеріне бас назар аударылған. Робертсон сонымен қатар түзетуші әрекеттердің маңызын көрсетеді және олар тексеріс айналымының ең маңызды көрсеткіштерінің бірі екендігін айтады.

Аудиттің көмегімен компанияның жетекшілері және сапа қызметінің қызметкерлері СМЖ нақты немесе ресми түрде болуы туралы, оның қызмет етуінің тиімділігі туралы түсініктерді алады.

Аудиторлық тексерістер қазіргі таңда менеджменттің аса қуатты құралы болып саналады. Бүкіл әлемде сапаны жақсарту мәселесінің қарқынды дамуымен байланысты аудит сапа менеджментінің нәтижелігін арттыратын құрал ретінде өзіне басым назар аудартты.

Аудит, сапа менеджмент жүйесінің аясындағы басқа қызмет сияқты үрдіс ретінде қарастырылады. Аудитке үнемі бақылау, мониторинг, талдау және жақсарту жүргізіп тұру керектігі белгілі, яғни аудитті сәйкес құжаттарға сәкес белгілі бір талаптар қойылатын үрдіс ретінде басқару қажет.

1-сурет. Аудит түрлері

Үрдісті басқару әр түрлі құралдардың көмегімен жүзеге асырылады, және біріншіден жағдайды алдын ала бағалауға, екіншіден үрдістің қызметтік әрекеттерін басқаруға негізделеді.

Аудитті үрдіс ретінде басқару үздіксіз тұйықталған кезеңді орындауды талап етеді: аудитті жоспарлау сатысы - түзетуші әрекеттерді орындау сатысы - өзгерістерді басқару сатысы.

Кез келген үрдіс сияқты ішкі аудит нәтижелілік және тиімділік сияқты сипаттамаларың тобымен бағалануы мүмкін. Алайда нәтижелілікті өлшеу үшін көбінесе тек «әсер/шығын» типтегі үлгі, оларда экономикалық нәтижелерді анықтауға басымдылық беріледі, немесе негізінде бағалау әдістемесі мүлде болмайтын сипаттау тәсілдері қолданылады.

• Технические науки

Аудиттің нысаны не екендігіне, ол кіммен және қандай әдіспен жүргізілетіндігіне байланысты аудиттің бірнеше түрлері болады.

Аудиттер түрі, жүргізу әдісі, таралу саласы, тексеріс нысаны бойынша жіктелуі мүмкін.

Аудит ішкі және сыртқы болуы мүмкін.

Бірінші жақтың аудиті (ішкі аудит) - бұл ұйым өзінде жүргізетін аудит, яғни ұйымнан оның өзінің жеке жүйелерін, рәсімдерін және жұмыстарын олардың дұрыстығын және сәйкестігіне көз жеткізу үшін тексеруді талап ететін ішкі тексеріс.

Ішкі аудит ұйымда «байланыс арналарын» қамтамасыз етуге және жақсарту мүмкіндіктерін анықтауға мүмкіндік береді. Ішкі аудит міндетті түрде бір алаңда жүргізілмейтіндігін айтып өтейік. Ішкі тексерістер мысалы бөлімшелерде жүргізілуі мүмкін.

Аудит әр түрлі ақпарат көздерінен жоспарлы түрде ақпарат жинау және ұйымда бәрі дұрыс орындалуын анықтау мақсатында оны талдау болып табылады.

Екінші жақ аудиті-бұл ұйымды тұтынушының немесе басқа қызығушылық танытқан жақтың тексерісі. Екінші жақтың аудитінің мақсаты-тұтынушының айрықша талаптары кепілді және тұрақты түрде орындалатындығына сенімділікті қамтамасыз ету үшін ұйымның сапа менеджмент жүйесі туралы жеткілікті ақпаратты алу.

Үшінші жақтың аудиті-бұл сыртқы тәуелсіз жақ жүргізетін тексеріс (мысалы сертификаттау бойынша орган). Көбінесе үшінші жақтың бағалауы сертификаттау мақсатында жүргізіледі.

ӘДЕБИЕТТЕР

[1] Трофимов А.В. Аудит качества: учебное пособие/А.В. Трофимов. - Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009-96 с.

Куралбай Е.Ы., Нурсейтова А.К., Нурмуханова А.З.

Анализ аудита качества на предприятиях Республики Казахстан

Аннотация: В данной статье анализируются виды и классификация аудитов, которые являются одним из важнейших инструментов развития СМК организаций.

Ключевые слова: контроль, качество, аудит, проверка, аудиторские проверки, система менеджмента качества, документооборот.

Kuralbay E.Y., Nurseitova A.K., Nurmukhanova A.Z.

The analysis of audit quality in the Republic of Kazakhstan

Summary. This article analyzes the types and classification of audits, which are one of the most important tools for the development of the QMS organizations.

Key words: control, quality, auditing, validation, audits, quality management system, document management.

УДК: 006.015:665.7

М. М. Абдыкаримова, А. К. Нурсейтова, А. З. Нұрмұханова
(Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті
Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы)

МҰНАЙ ӨНІМДЕРІН ӨЛШЕУГЕ АРНАЛҒАН ҚҰРАЛДАРДЫҢ ТЕХНИКАЛЫҚ СИПАТТАМАЛАРЫНЫҢ АНАЛИЗИ

Түйіндеме. Бұл мақалада қолдануға қолайлы және заманауи жинақы тығыздық өлшегіштер сұйықтықты соның ішінде агрессивті сұйықтық тығыздығын лабораториялық анықтауға және де мұнай және мұнай өнімдерінің тығыздығын өлшеуге тағайындалған.

Түйінді сөздер: техникалық сипаттамалар, мұнай өнімдерін өлшеуге арналған құрал, мұнай, бақылау анализдері, сынама, шығарылатын жанар-жағармай материалдарының сапа бақылауы.

Мұнай өңдеу зауытында мұнай базасы жүйесінде мұнай өнімдерінің сапасына жеткізуші жауап береді. Алайда мұнай базасының 80%-ында және барлық АЖҚС (Автожанармай құю станциялары)